

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi terveydensuojelulain muuttamisesta sekä siihen liittyviksi laeiksi

Asia

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi terveydensuojelulain muuttamisesta sekä siihen liittyviksi laeiksi (HE 196/2022 vp).

Valiokuntakäsittely

Valiokunnan mietintö: Sosiaali- ja terveystieteiden valiokunta (StVM 25/2022 vp).

Päätös

Eduskunta on hyväksynyt seuraavat lait:

Laki

terveydensuojelulain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan terveydensuojelulain (763/1994) 3 §, 5 luvun otsikko, 16—18, 18 a, 20, 21, 49 a ja 49 b §, sellaisina kuin niistä ovat 3 § laissa 860/2018, 16—18, 18 a, 20, 21 ja 49 b § laissa 942/2016 ja 49 a § laissa 1103/2011, sekä
lisätään lakiin uusi 16 a, 17 a ja 17 b §, lailla 120/2001 kumotun 19 §:n tilalle uusi 19 §, lakiin uusi 19 a ja 19 b § sekä liitteeseen, sellaisena kuin se on laissa 1187/2021, uusi 7 kohta seuraavasti:

3 §

Suhde eräisiin säädöksiin

Terveydensuojelusta säädetään lisäksi ympäristönsuojelulaissa (527/2014), vesihuoltolaissa (119/2001), säteilylaissa (859/2018), terveydenhuollon järjestämisestä puolustusvoimissa annetussa laissa (322/1987), työturvallisuuslaissa (738/2002), vesilaissa (587/2011), jätelaissa (646/2011), maankäyttö- ja rakennuslaissa (132/1999), ulkoilulaissa (606/1973), eräistä naapurussuhteista annetussa laissa (26/1920), elintarvikelaissa (297/2021), kuluttajaturvallisuuslaissa (920/2011) sekä eläinlääkintähuoltolaissa (765/2009).

Eduskunnan vastaus EV 158/2022 vp

5 luku

Talousvesi ja lämmin käyttövesi

16 §

Soveltamisala

Tätä lukua sovelletaan kaikkeen ihmisten käyttöön tarkoitettuun talousveteen, jota toimitetaan vesijohtoverkoston kautta tai tankeista, otetaan vedenkäyttäjän omilla laitteilla tai pakataan pulloihin tai säiliöihin.

Lämpimään käyttöveteen ja sen kanssa kosketuksissa oleviin materiaaleihin ja tuotteisiin sovelletaan 17 ja 17 b §:ää, 19 §:n 1 ja 3—5 momenttia, 19 b §:ää, 20 §:n 3 ja 6 momenttia sekä 21 §:ää.

Mitä tässä laissa säädetään talousvettä toimittavasta laitoksesta, sovelletaan myös toiminnanharjoittajaan, joka toimittaa vettä talousvettä toimittavalle laitokselle.

Tätä lukua ei sovelleta:

1) veteen, jota käytetään yksinomaan pyykinpesuun, siivoukseen, saniteettitarkoitukseen taikka muuhun vastaavaan tarkoitukseen, jossa ihmisten altistuminen vedelle on vähäistä;

2) luontaisiin kivennäisvesiin, jotka Ruokavirasto on tunnustanut luontaisten kivennäisvesien hyödyntämisestä ja markkinoille saattamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2009/54/EY mukaisesti;

3) vesiin, jotka ovat ihmisille tarkoitettuja lääkkeitä koskevista yhteisön säännöistä annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivissä 2001/83/EY tarkoitettuja lääkinnälliseen tarkoitukseen käytettäviä vesiä.

Talousvettä toimittaviin laitoksiin, jotka toimittavat vettä vedenjakelualueelle keskimäärin vähemmän kuin 10 kuutiometriä vuorokaudessa tai alle 50 henkilön tarpeisiin, ei sovelleta 18 a §:n 3 momenttia eikä 19 a §:ää.

Yksinomaan Suomen aluevesillä liikennöiviin merialuksiin, jotka kuljettavat matkustajia, käsittelevät vettä poistamalla siitä suolaa ja johtavat sitä talousvedeksi, ei sovelleta 19 §:n 2 momentin 1 kohtaa eikä 19 a §:ää.

Puolustushallinnon pysyvässä tai tilapäisessä käytössä oleviin kiinteistöihin ja puolustusvoimista annetun lain (551/2007) 15 §:n 8 momentin nojalla säädettyihin erityissuojattaviin kohteisiin ei sovelleta 18 §:n 3 momenttia, 18 a §:n 3 momenttia, 20 §:n 2, 4 ja 5 momenttia, 21 §:ää eikä 49 a §:n 3 momenttia.

16 a §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

1) *talousvedellä* vettä, jota:

a) käytetään juomavedeksi, ruoan valmistukseen tai muihin kotitaloustarkoituksiin yksityisissä, julkisissa tai kaupallisissa tiloissa;

b) pakataan pulloihin tai säiliöihin;

Eduskunnan vastaus EV 158/2022 vp

c) elintarvikealan toimija käyttää elintarvikelain 5 §:n 2 momentin 11 kohdassa tarkoitetussa elintarvikehuoneistossa elintarvikkeiden valmistukseen, jalostukseen, säilytykseen tai markkinoille saattamiseen lukuun ottamatta vettä, jota käytetään elintarvikehuoneistossa erityistarkoituksiin ja jonka osalta elintarvikevalvontaviranomainen on vakuuttunut, ettei veden laatu heikennä valmiiden elintarvikkeiden terveydellistä laatua ja varmistanut, että vedenhankinta on otettu huomioon toiminnanharjoittajan mainitun lain 15 §:n mukaisessa omavalvonnassa;

2) *lämpimällä käyttövedellä* rakennuksen vesilaitteistolla lämmitettyä vettä;

3) *talousvettä toimittavalla laitoksella* toiminnanharjoittajaa, joka toimittaa vettä talousvetenä käytettäväksi jakeluverkossa tai muuten kuin tilapäisesti tankeista;

4) *vedenjakealueella* sellaista talousveden jakeluverkon yhtenäistä osaa, jossa talousveden laatu on jokseenkin tasainen ja jossa talousveden toimituksesta vastaa yksi talousvettä toimittava laitos, sekä veden käyttäjän omilla laitteilla otetun talousveden käyttäjinä olevia kotitalouksia, elintarvikehuoneistoja sekä julkisen tai kaupallisen toiminnan harjoittajia;

5) *vedenkäyttäjällä* vedenjakealueella olevaa luonnollista henkilöä, kiinteistöä, laitosta taikka julkista tai kaupallista toimintaa harjoittavaa, joka käyttää talousvettä tai lämmintä käyttövettä;

6) *vedentuotantoketjulla* talousveden toimittamisen kokonaisuutta raakaveden muodostumisalueelta veden oton, käsittelyn, varastoinnin ja jakelun kautta siihen kohtaan, jossa kiinteistön tonttivesijohto on liitetty talousvettä toimittavan laitoksen vesijohtoverkoston;

7) *rakennuksen vesilaitteistolla* yksityisten ja julkisten kiinteistöjen ja rakennusten tonttivesijohtoa ja muita vesijohtoja laitteineen, vesikalusteineen ja erityisine vesilaitteistoineen alkaen vedenkäyttäjän omasta vedenottopisteestä tai kohdasta, jossa kiinteistön tonttivesijohto on liitetty talousvettä toimittavan laitoksen jakeluverkoston, ja päättyen vesipisteeseen, josta otetaan talousvettä, lämmintä käyttövettä taikka muuta vettä, jolle ihmiset voivat altistua;

8) *riskienhallinnalla* veden terveydelliseen laatuun vaikuttavien vaarojen ja vaaratilanteiden tunnistamista, niistä aiheutuvien riskien arvioimista, riskien poistamiseksi tai vähentämiseksi tarkoitettujen tarkoitustenmukaisten hallintakeinojen määrittämistä, hallintakeinojen toteuttamisesta vastuussa olevien toimijoiden tunnistamista ja hallintakeinojen toteuttamista;

9) *ensisijaisella tilalla* muuta kuin kotitalouden käyttöön tarkoitettua tilaa, jossa suuri määrä veden käyttäjiä voi altistua talousvedestä tai lämpimästä käyttövedestä aiheutuvalle terveyshaitalle.

17 §

Yleiset laatuvaatimukset

Talousveden ja lämpimän käyttöveden on oltava terveydelle haitatonta ja tarkoitukseensa käyttökelpoista. Talousvedeksi tarkoitettu vesi on tarvittaessa käsiteltävä ja desinfioitava siten, että siitä ei aiheudu terveyshaittaa.

Veden ottoon, käsittelyyn, varastointiin ja jakeluun tarkoitettut laitteistot on suunniteltava, sijoitettava ja rakennettava ja niiden haltijan on hoidettava niitä siten, että talousvesi ja lämmin käyttövesi täyttävät 1 momentissa säädetyt vaatimukset.

Talousvettä toimittava laitos vastaa siitä, että toimitettu vesi täyttää 1 momentissa tarkoitettut vaatimukset siinä kohdassa, jossa kiinteistön tonttivesijohto on liitetty laitoksen vesijohtoverkoston. Kiinteistön omistajan ja rakennuksen haltijan on huolehdittava siitä, että rakennuksen vesilaitteisto ei heikennä toimitetun veden laatua siinä määrin, että siitä voi aiheutua terveyshaittaa.

Eduskunnan vastaus EV 158/2022 vp

Vedenkäyttäjän omilla laitteilla otetun veden laatuvaatimusten täyttymisestä on vastuussa veden ottaja.

Veden laatuvaatimusten tulee täytyä seuraavassa kohdassa:

- 1) vedenjakelualueella käytettävän veden osalta vesipisteessä, josta vedenkäyttäjä ottaa talousvettä tai lämmintä käyttövettä;
- 2) tankista otettavan veden osalta kohdassa, jossa vesi otetaan tankista;
- 3) pulloitettavan tai säiliöihin pakattavan veden osalta kohdassa, jossa vesi pulloitetaan tai pakataan säiliöihin;
- 4) elintarvikehuoneistossa käytettävän veden osalta kohdassa, jossa vettä käytetään huoneistossa.

Sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella annetaan tarkempia säännöksiä talousveden ja lämpimän käyttöveden terveydellisistä laatuvaatimuksista ja käyttökelpoisuutta koskevista laatuvaatimista sekä talousvedeksi tarkoitetun veden desinfioinnista ja riittävästä käsittelystä terveyshaittojen estämiseksi.

17 a §

Laatuvaatimuksista poikkeaminen

Aluehallintovirasto voi talousvettä toimittavan laitoksen tai veden käyttäjän omilla laitteilla otetun talousveden osalta veden omistajan hakemuksesta myöntää määräaikaisen poikkeuksen 17 §:n 5 momentin nojalla säädettyjen kemiallisten laatuvaatimusten täyttymisestä vedenjakelualueella.

Poikkeus voidaan myöntää, jos talousveden hankintaa ei voida muutoin hoitaa kohtuulliseksi katsottavalla tavalla eikä poikkeamisesta aiheudu terveyshaittaa.

Talousvettä toimittavan laitoksen tai veden omistajan, jolle on myönnetty 1 momentissa tarkoitettu poikkeus, on tiedotettava vedenkäyttäjille viipymättä poikkeuksesta, sen syistä, sisällöstä ja suunnitelluista korjaustoimenpiteistä.

Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkempia säännöksiä poikkeuksen myöntämisen edellytyksistä, poikkeusta koskevan hakemuksen sisällöstä sekä poikkeusta haettaessa ja myönnettäessä noudatettavasta menettelystä.

17 b §

Veden kanssa kosketuksissa olevat kemikaalit, materiaalit ja tuotteet

Veden käsittelyssä käytettävät kemikaalit tai suodatinaineet taikka veden otossa, käsittelyssä, varastoinnissa, toimituksessa tai rakennuksen vesilaitteistossa käytettävät materiaalit tai tuotteet eivät saa heikentää talousveden tai lämpimän käyttöveden laatua siten, että 17 §:ssä säädettyjen laatuvaatimusten täytyminen vaarantuu.

Edellä 1 momentissa tarkoitettut kemikaalit, suodatinaineet, materiaalit tai tuotteet eivät saa myöskään vaikuttaa haitallisesti veden väriin, hajuun tai makuun, lisätä mikrobien kasvua vedessä eikä niistä saa päästä liukenemaan veteen vieraita aineita suurempina määrinä kuin niiden käyttötarkoituksen mukaan on tarpeellista.

Poiketen siitä, mitä 2 momentissa säädetään, veden käsittelyssä voidaan käyttää mikrobien kasvua lisääviä aineita, jos se on käytettävän aineen nimenomainen tarkoitus.

Eduskunnan vastaus EV 158/2022 vp

Valmistajan, maahantuojan, myyjän ja muun toimijan, joka asettaa saataville markkinoilla talousveden tai lämpimän käyttöveden kanssa kosketuksiin tarkoitettuja tuotteita, on huolehdittava siitä, että tuotteet täyttävät tässä pykälässä säädetyt vaatimukset. Veden toimituksessa ja rakennusten vesilaitteistoissa käytettävien tuotteiden markkinavalvonnasta, ulkorajavalvonnasta sekä muutoksenhausta markkinavalvontaviranomaisten päätöksiin säädetään eräiden tuotteiden markkinavalvonnasta annetussa laissa (1137/2016), jäljempänä *markkinavalvontalaki*. Tätä lakia sovellettaessa markkinavalvontalaissa tarkoitettulla talouden toimijalla tarkoitetaan tässä momentissa tarkoitettuja toimijoita.

Markkinavalvonnan, talouden toimijoiden kanssa tehtävän yhteistyön sekä unionin markkinoille tulevien tuotteiden valvonnan puitteista säädetään markkinavalvonnasta ja tuotteiden vaatimustenmukaisuudesta sekä direktiivin 2004/42/EY ja asetusten (EY) N:o 765/2008 ja (EU) N:o 305/2011 muuttamisesta annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) 2019/1020.

Veden käsittelyssä käytettävien desinfiointiaineiden hyväksymisestä säädetään biosidivalmisteiden asettamisesta saataville markkinoilla ja niiden käytöstä annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) N:o 528/2012 sekä kemikaalilaissa (599/2013).

Sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella voidaan ihmisten käyttöön tarkoitettun veden laadusta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (EU) 2020/2184, jäljempänä *juomavesidirektiivi*, nojalla annettujen säädösten täytäntöönpanemiseksi antaa tarkempia säännöksiä:

- 1) talousvedeksi toimitettavan veden käsittelyyn käytettävistä kemikaaleista ja suodatinaisista;
- 2) vedentuotantoketjussa tai rakennuksen vesilaitteistossa veden kanssa kosketuksissa olevien materiaalien ja tuotteiden valmistuksessa käytettävistä lähtöaineista, koostumuksista tai ainesosista, ehdoista niiden käytölle sekä niiden testaus- ja hyväksymismenetelmistä ja testitulosten hyväksymis- ja hylkäysperusteista;
- 3) veden kanssa kosketuksissa olevien tuotteiden vaatimustenmukaisuuden arviointimenetelmästä ja vaatimustenmukaisuuden arviointilaitosten nimeämisestä sekä merkinnöistä, joilla osoitetaan tuotteen soveltuvan talousvesikäyttöön;
- 4) menettelytavasta, jolla sisällytetään veden kanssa kosketuksissa olevien tuotteiden valmistuksessa käytettävä lähtöaine, koostumus tai ainesosa Euroopan unionin ylläpitämään luetteloon niistä aineista, joista voidaan valmistaa talousvedeksi tarkoitettun veden tai lämpimän käyttöveden kanssa kosketuksissa olevia tuotteita.

18 §

Talousvettä toimittavan laitoksen toiminnan hyväksyminen

Talousvettä toimittavan laitoksen, jolla on omaa veden tuotantoa tai käsittelyä, on haettava toimintansa hyväksymistä kunnan terveydensuojeluviranomaiselta viimeistään 3 kuukautta ennen suunniteltua toiminnan aloittamista. Talousvettä ei saa toimittaa ennen kuin toiminta on hyväksytty.

Toiminnan hyväksymistä on haettava myös, jos vedenottoa tai vedenkäsittelyä laajennetaan tai muutetaan olennaisesti tai jos veden laadussa tai jakelussa tapahtuu talousveden laadun kannalta olennaisia muutoksia. Muutosta koskeva hakemus on tehtävä viimeistään 30 vuorokautta ennen toiminnan muuttamista. Toimintaa ei saa muuttaa ennen kuin hakemus on hyväksytty.

Eduskunnan vastaus EV 158/2022 vp

Edellä 1 ja 2 momentissa tarkoitettuun hakemukseen on liitettävä toiminnanharjoittajaa, toimittavaa vettä, vedentuotantoketjua ja riskienhallintaa koskevat tarpeelliset tiedot.

Kunnan terveydensuojeluviranomaisen on lähetettävä hakemus tiedoksi niille aluehallintovirastoille, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksille ja kuntien terveydensuojeluviranomaisille, joiden alueelle talousvettä toimittava laitos toimittaa vettä tai joiden alueelta se ottaa vettä, ja varattava näille tilaisuus antaa hakemuksesta lausunto.

Kunnan terveydensuojeluviranomaisen on hyväksymispäätöksessään nimettävä talousvettä toimittavan laitoksen vedenjakelualueet ja annettava hakijalle 20 §:ssä tarkoitettujen tarpeellisten määräykset.

Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkempia säännöksiä hakemusmenettelystä ja hakemukseen liitettävistä tiedoista.

18 a §

Ilmoitusvelvollisuus vedenjakelualueesta

Talousvettä toimittavan laitoksen sekä toiminnanharjoittajan, joka ottaa talousvettä omilla laitteilla käytettäväksi osana julkista tai kaupallista toimintaa, on tehtävä kunnan terveydensuojeluviranomaiselle 13 §:n 1 momentissa tarkoitettu ilmoitus uudesta vedenjakelualueesta. Yhteisessä käytössä olevan vedenottamon tai vesisäiliön omistajan on tehtävä mainitussa pykälässä tarkoitettu ilmoitus, jos vettä otetaan vedenkäyttäjien omilla laitteilla talousvetenä käytettäväksi yhteensä vähintään 10 kuutiometriä vuorokaudessa tai vähintään 50 henkilön tarpeisiin.

Edellä 1 momentissa tarkoitettujen toimijoiden on pidettävä vedenjakelualuetta koskevat tiedot ajan tasalla. Tietojen olennaisista muutoksista on tehtävä 13 §:n 2 momentissa tarkoitettu ilmoitus viipymättä kunnan terveydensuojeluviranomaiselle.

Talousvettä toimittavan laitoksen on ylläpidettävä vedenjakelualueen rajausta vektorimuotoisena paikkatietona, jossa vedenjakelualue on tallennettu aluekohteena. Tiedot rajauksesta on toimitettava Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston erikseen määrittelemällä tavalla kunnan terveydensuojeluviranomaiselle ja Suomen ympäristökeskukselle, joille on myös vuosittain ilmoitettava rajauksen muutoksista.

19 §

Riskienhallinnan yleiset periaatteet

Talousveden ja lämpimän käyttöveden laadun turvaamisen on perustuttava ennalta varautumiseen ja riskienhallintaan.

Edellä 18 ja 18 a §:ssä tarkoitettujen toiminnanharjoittajan on kohdistettava riskienhallintaa:

1) talousveden valmistuksessa käytettävän raakaveden laatuun vaikuttaviin hydrologisiin ja hydrogeologisiin ominaisuuksiin ja ihmistoiminnasta johtuviin vaikutuksiin, joista voi aiheutua vaaraa talousveden laadulle;

2) talousvedeksi tarkoitettujen veden ottoon, käsittelyyn, varastointiin ja jakeluun.

Toiminnanharjoittajan on koottava ja pidettävä ajan tasalla riskienhallinnan kannalta tarpeellisia tietoja.

Edellä 3 momentissa tarkoitettujen tietojen on otettava huomioon omavalvonnassa sekä 6 ja 20 §:ssä tarkoitettussa viranomaisvalvonnassa.

Eduskunnan vastaus EV 158/2022 vp

Sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä 3 momentissa tarkoitetuista tiedoista ja niiden ajan tasalla pitämisestä, omavalvonnasta ja kunnan terveydensuojeluviranomaisen viranomaisvalvonnasta koskien:

- 1) vedenjakelualueita, joille talousvettä toimittava laitos toimittaa talousvettä vähemmän kuin 10 kuutiometriä vuorokaudessa tai alle 50 henkilön tarpeisiin;
- 2) vedenkäyttäjän omilla laitteilla otettavaa talousvettä;
- 3) rakennusten vesilaitteistoja.

19 a §

Vedentuotantoketjun riskienhallintasuunnitelma

Talousvettä toimittavan laitoksen on laadittava ja pidettävä ajan tasalla suunnitelma riskienhallintaa varten, jäljempänä *riskienhallintasuunnitelma*, sellaisten riskien ennalta ehkäisemiseksi ja hallitsemiseksi, joista voi aiheutua terveyshaittaa talousveden välityksellä. Riskienhallintasuunnitelman tulee kattaa koko vedentuotantoketjua koskevat riskit, ja siinä on esitettävä riskienhallinnan kannalta keskeiset tiedot ja tarkoituksenmukaiset menettelytavat riskien poistamiseksi tai vähentämiseksi.

Riskienhallintasuunnitelman laatimiseen osallistuvilla on oltava pääsy riskinarvioinnissa tarvittaviin tietoihin ja riittävä asiantuntemus 1 momentissa tarkoitettujen menettelytapojen määrittämiseksi. Tietojen kokoamiseen voidaan käyttää ympäristönsuojelulain 222 §:ssä tarkoitettuun tietojärjestelmään tallennettuja tietoja.

Riskienhallintasuunnitelma on laadittava yhteistyössä kunnan terveydensuojeluviranomaisen sekä muiden riskienhallinnan kannalta keskeisten viranomaisten ja sidosryhmien kanssa, jollei näiden osallistuminen suunnitelman laatimiseen ole ilmeisen tarpeetonta. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen ja kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen osallistumisesta riskienhallintaan säädetään vesihuoltolain 4 §:ssä.

Talousvettä toimittavan laitoksen on otettava riskienhallintasuunnitelma huomioon omavalvonnassa ja toimitettava se kunnan terveydensuojeluviranomaiselle, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle ja kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle. Kunnan terveydensuojeluviranomaisen on otettava riskienhallintasuunnitelma huomioon 6 ja 20 §:ssä tarkoitettussa viranomaisvalvonnassa.

Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkempia säännöksiä riskienhallintasuunnitelman laatimisesta, sisällöstä ja pitämisestä ajan tasalla sekä talousvettä toimittavan laitoksen omavalvonnasta.

19 b §

Ensisijaisten tilojen vesilaitteistojen riskienhallinta

Tässä pykälässä tarkoitettuja ensisijaisia tiloja ovat liitteen:

- 1) 1 kohdassa tarkoitettujen majoitustoimintaan tarkoitettujen tilojen lukuun ottamatta majoituskasarmeja sekä majoittumiseen tarjottuja kalustettuja huoneistoja, loma-asuntoja tai tiloja;
- 2) 2 kohdassa tarkoitettujen yleisölle avoimien kylpylät, uimahallit, maauimalat ja saunat;
- 3) 4 kohdassa tarkoitettujen tehostetun palveluasumisen tai laitoshoidon antavat sosiaalihuollon yksiköt;

Eduskunnan vastaus EV 158/2022 vp

- 4) 7 kohdassa tarkoitettujen sairaaloiden ja terveyskeskusten vuodeosastot;
- 5) muut kuin 1—4 kohdassa tarkoitetut kunnan päätöksen mukaiset tilat, joista voi aiheutua sen käyttäjämäärä tai toiminnan luonne huomioon ottaen terveystaitaa rakennuksen vesilaitteiston välityksellä.

Rakennuksen vesilaitteistosta otettavan talousveden ja lämpimän käyttöveden laadun turvaamiseksi ensisijaisena tilana käytettävän rakennuksen omistajan on koottava ja pidettävä ajan tasalla riskienhallinnan kannalta tarpeellisia tietoja ja kohdistettava riskienhallintaa rakennuksen vesilaitteistoihin. Toiminnanharjoittajan, joka käyttää rakennusta tai sen osaa ensisijaisena tilana, on osallistuttava rakennuksen vesilaitteistoja koskevaan riskienhallintaan.

Rakennuksen omistajan on toimitettava 2 momentissa tarkoitetut riskienhallinnan kannalta tarpeelliset tiedot toiminnanharjoittajalle, joka käyttää rakennusta tai sen osaa ensisijaisena tilana. Toiminnanharjoittajan on esitettävä rakennuksen vesilaitteistojen riskienhallintaa koskevat tiedot kunnan terveydensuojeluviranomaiselle tämän pyynnöstä.

Edellä 2 ja 3 momentissa tarkoitettujen tietojen perusteella kunnan terveydensuojeluviranomainen voi terveystaitaan estämiseksi antaa rakennuksen omistajalle tai toiminnanharjoittajalle, joka käyttää rakennusta tai sen osaa ensisijaisena tilana, määräyksiä:

- 1) rakennuksen vesilaitteistojen kunnossapidosta;
- 2) terveystaitaa tai veden laatua koskevasta seurannasta rakennuksen vesilaitteistossa.

Edellä 4 momentin 2 kohdassa tarkoitetun veden laatua koskevan seurannan tulokset on tallennettava 20 §:n 2 momentissa tarkoitettuun tietojärjestelmään.

Rakennuksen suunnittelusta ja rakentamisesta siten, että siitä ei aiheudu terveyden vaarantamista, säädetään maankäyttö- ja rakennuslain 117 c §:ssä. Rakennuksen kunnossapidosta siten, että se täyttää jatkuvasti terveellisuuden, turvallisuuden ja käyttökelpoisuuden vaatimukset, säädetään maankäyttö- ja rakennuslain 166 §:ssä.

Sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella annetaan tarkempia säännöksiä ensisijaisena tilana käytettävän rakennuksen vesilaitteistojen riskienhallinnan kannalta tarpeellisista tiedoista, niiden ajan tasalla pitämisestä sekä terveystaitaa ja talousveden ja lämpimän käyttöveden laatua koskevasta seurannasta rakennuksen vesilaitteistoissa.

20 §

Veden laatua koskeva valvonta, määräykset ja tiedottaminen

Kunnan terveydensuojeluviranomaisen on hyväksyttävä 19 a §:ssä tarkoitettu riskienhallintasuunnitelma ja valvottava säännöllisesti sitä, että:

- 1) 18 §:n 5 momentissa ja 18 a §:ssä tarkoitetun vedenjakelualueen sekä elintarvikehuoneistossa käytettävän talousveden laatu täyttää 17 §:n 1 momentissa säädettyt laatuvaatimukset 17 §:n 4 momentissa tarkoitettussa laatuvaatimusten täyttymiskohdassa;
- 2) 19 §:n 3 momentissa tarkoitetut tiedot ovat ajan tasalla;
- 3) talousvettä toimittavan laitoksen omavalvonta on riittävää;
- 4) talousvettä toimittava laitos toteuttaa 19 a §:n mukaista riskienhallintasuunnitelmaa.

Valvontatutkimusten tulokset on tallennettava Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston osoittamaan tietojärjestelmään ja talousveden valvontatutkimustuloksista on tiedotettava vedenkäyttäjille tietoverkossa.

Kunnan terveydensuojeluviranomainen voi antaa tarvittaessa:

Eduskunnan vastaus EV 158/2022 vp

1) talousveden tai lämpimän käyttöveden käyttöä koskevia määräyksiä terveyshaitan ehkäisemiseksi tai poistamiseksi;

2) määräyksiä toiminnanharjoittajalle veden laatua koskevasta tarkkailusta, riskienhallintaa koskevista toimenpiteistä sekä talousveden desinfioinnista ja muusta käsittelystä, jos sitä on pidettävä veden terveydellisen laadun kannalta tarpeellisena.

Kunnan terveydensuojeluviranomaisen on huolehdittava siitä, että:

1) kunnan alueella sijaitsevien vedenjakelualueiden vedenkäyttäjillä on tietoverkossa saatavilla tietoa talousveteen mahdollisesti liittyvistä terveyshaitoista ja niiden ehkäisystä;

2) sellaisten kiinteistöjen, joita ei ole liitetty talousvettä toimittavan laitoksen vesijohtoon, omistajat tai haltijat saavat tarvittaessa riittävästi tietoa mahdollisuuksista poistaa veden laatua mahdollisesti heikentäviä tekijöitä.

Vedenkäyttäjän pyynnöstä 1 momentissa tarkoitettujen talousveden valvontatutkimusten tulokset sekä 4 momentin 1 kohdassa tarkoitettujen tietojen on toimitettava myös muulla soveltuvalla tavalla kuin tietoverkossa.

Sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella annetaan tarkempia säännöksiä talousveden säännöllisestä valvonnasta, tarvittavista tutkimuksista, tiedottamisesta, tulosten raportoinnista ja tietoverkossa esitettävistä tiedoista sekä lämpimään käyttöveteen liittyvästä valvonnasta.

21 §

Tietokokonaisuudet

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos laatii juomavesidirektiivin 18 artiklassa tarkoitettujen tietokokonaisuudet. Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston tulee osaltaan varmistaa, että Euroopan komissiolla, Euroopan ympäristökeskuksella ja Euroopan tautien ehkäisy- ja -valvontakeskuksella on tietoyhteyden avulla pääsy näihin tietokokonaisuuksiin.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä tietokokonaisuuksien sisällyttämisestä.

49 a §

Tutkimuslaboratoriot

Tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten edellyttämät viranomaisille tarkoitettujen tutkimukset on tehtävä Ruokaviraston hyväksymässä laboratoriossa.

Tutkimuksia tekevällä laboratoriolla on oltava kirjallinen laatujärjestelmä ja laboratorion on pystyttävä osoittamaan tekemiensä määritysten luotettavuus. Laboratoriolla on lisäksi oltava tarvittava asiantuntemus ja tekniset valmiudet tutkimuksen suorittamiseen.

Laboratorion on toimitettava tämän lain nojalla tehdyt viranomaisille tarkoitettujen talousveden, lämpimän käyttöveden ja uimaveden tutkimustulokset sähköisesti Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston osoittamaan tietojärjestelmään.

Ruokavirasto hyväksyy laboratorion hakemuksesta. Hyväksymisen edellytyksenä on, että laboratorio täyttää 2 ja 3 momentissa säädetyt vaatimukset. Ennen laboratorion hyväksymistä Ruokaviraston tulee pyytää hakemuksesta lausunto Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirastolta, Terveyden ja hyvinvoinnin laitokselta tai Säteilyturvakeskukselta.

Eduskunnan vastaus EV 158/2022 vp

Hyväksytyn laboratorion on ilmoitettava Ruokavirastolle toiminnan olennaisesta muuttamisesta, toiminnan keskeyttämisestä ja toiminnan lopettamisesta. Hyväksytyn laboratorion on viipymättä ilmoitettava toimeksiantajalleen terveyshaittaan viittaavasta tutkimustuloksesta ja lähelettävä näytteestä eristetyt mikrobikannat Terveiden ja hyvinvoinnin laitokselle.

Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkempia säännöksiä tutkimuslaboratorioiden hyväksymisen edellytyksistä ja tutkimustulosten toimittamisesta.

49 b §

Tutkimuslaboratorioiden valvonta

Ruokavirasto valvoo, että 49 a §:ssä tarkoitetut laboratoriot noudattavat tätä lakia ja sen nojalla annettuja säännöksiä ja määräyksiä. Jos laboratorio toimii näiden vastaisesti, Ruokavirasto voi antaa Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirastoa kuultuaan tarpeellisia määräyksiä toiminnan korjaamiseksi. Jos laboratorio ei Ruokaviraston määräyksistä huolimatta korjaa puutteita, Ruokavirasto voi peruuttaa laboratorion hyväksymisen määräajaksi. Ruokaviraston tulee antaa määräyksiä laboratorion toiminnan korjaamiseksi tai tarvittaessa toiminnan keskeyttämiseksi määräajaksi myös Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston esityksestä.

Ruokavirasto voi peruuttaa laboratorion hyväksymisen myös pysyvästi, jos epäkohta on olemassa, eikä laboratorio ole Ruokaviraston määräyksistä huolimatta korjannut puutteita.

Ruokavirasto ylläpitää 1 momentissa tarkoitettua valvontaa varten rekisteriä hyväksytyistä laboratorioista. Rekisteriin merkitään hyväksytyn laboratorion nimi, yhteystiedot, arvioinnin piirissä olevat määrittämenetelmät ja laboratoriossa tutkimuksista vastaavan henkilön nimi.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Ennen tämän lain voimaantuloa voimassa olleen lain nojalla tehdyt ilmoitukset ja päätökset jäävät tämän lain voimaan tullessa voimaan, ellei toisin säädetä.

Hallintoviranomaisessa tai tuomioistuimessa tämän lain voimaan tullessa vireillä olevaan asiaan sovelletaan lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Talousvettä toimittavan laitoksen on huolehdittava siitä, että 19 §:n 2 momentin 1 kohdassa tarkoitettua raakavettä koskeva riskienhallintasuunnitelma on laadittu 19 a §:n mukaisesti viimeistään 12 päivänä heinäkuuta 2027 ja että 19 §:n 2 momentin 2 kohdassa tarkoitettua talousveden toimitusjärjestelmää koskeva riskienhallintasuunnitelma on laadittu 19 a §:n mukaisesti viimeistään 12 päivänä tammikuuta 2029.

Talousvettä toimittava laitos voi noudattaa 4 momentissa tarkoitettuina siirtymäkausina tämän lain voimaan tullessa voimassa olleen 20 §:n ja sen nojalla annettujen säännösten mukaisia riskienhallintatoimenpiteitä kuitenkin enintään siihen saakka, kun kunnan terveys- ja turvallisuusviranomaisen tarkistaa talousveden säännöllistä valvontaa koskevan valvontatutkimusohjelmansa.

Ensisijaisena tilana käytettävän rakennuksen omistajan on huolehdittava siitä, että ensisijaisien tilojen vesilaitteistojen riskienhallintaa koskevat toimenpiteet on tehty 19 b §:n 2 momentin mukaisesti viimeistään 12 päivänä tammikuuta 2029. Toiminnanharjoittajalla tulee olla mainittuun päivämäärään mennessä esittää 19 b §:n 3 momentissa tarkoitettujen riskienhallintaa koskevat tiedot valvontaviranomaiselle.

Ruokaviraston hyväksymän lain 49 a §:ssä tarkoitetun talousvesitutkimuksia tekevän laboratorion on tehtävä Ruokavirastolle ilmoitus viimeistään 12 päivänä tammikuuta 2023, täyttäväkö se

Eduskunnan vastaus EV 158/2022 vp

mainitun pykälän 2 momentissa tarkoitetun edellytyksen tutkimustulosten sähköisestä toimittamisesta. Ruokaviraston on päivitettävä ilmoituksen perusteella laboratoriota koskeva hyväksymispäätöksensä viipymättä.

Eduskunnan vastaus EV 158/2022 vp

Liite

Velvollisuus ilmoittaa toimipaikan käyttöönotosta tai toiminnon aloittamisesta sekä velvollisuus suorittaa valvonnan perusmaksu

Toimipaikka tai toiminto	Velvollisuus ilmoittaa toimipaikan käyttöönotosta tai toiminnon aloittamisesta 13 §:n nojalla	Velvollisuus suorittaa valvonnan perusmaksu 50 §:n nojalla
--------------------------	---	--

7) terveydenhuollon toimintayksikkö*

Sairaala	Kyllä	Ei
Terveyskeskus, jossa on vuodeosasto	Kyllä	Ei

*Ilmoitus on tehtävä 19 b §:ssä tarkoitettujen ensisijaisten tilojen vesilaitteistojen riskienhallinnan valvontaa varten.

Laki

vesihuoltolain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan vesihuoltolain (119/2001) 15 ja 16 § sekä 20 d §:n 1 ja 2 momentti, sellaisina kuin ne ovat, 15 § ja 20 d §:n 1 ja 2 momentti laissa 681/2014 ja 16 § osaksi laeissa 54/2005 ja 827/2019, sekä

lisätään 3 §:ään, sellaisena kuin se on laissa 681/2014, uusi 3 a kohta, 4 §:ään, sellaisena kuin se on laissa 681/2014, uusi 4 ja 5 momentti ja lakiin uusi 16 a § seuraavasti:

3 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

Eduskunnan vastaus EV 158/2022 vp

3 a) *vedenottopisteellä* kaivoa, lähettä tai kohtaa pintavedessä, josta otetaan vettä talousvetenä käytettäväksi tai talousveden valmistukseen;

4 §

Viranomaiset

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus ja kunnan ympäristönsuojeluviranomainen osallistuvat tarvittaessa toimialoillaan terveydensuojelulaissa tarkoitettuun vedentuotantoketjun riskienhallintaan tarvittavien ympäristötietojen kokoamiseen sekä riskienhallinnan toimenpiteiden tunnistamiseen.

Suomen ympäristökeskus vastaa ihmisten käyttöön tarkoitettun veden laadusta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivissä (EU) 2020/2184 edellytetyjen tietokokonaisuuksien tuottamisesta toimialallaan ja verkossa tapahtuvaan vedenkäyttäjille kohdistettuun tiedottamiseen liittyvien tietopalvelujen teknisestä toteuttamisesta.

15 §

Vesihuoltolaitoksen selvilläolo- ja tarkkailuvelvollisuus

Vesihuoltolaitoksen on oltava selvillä käyttämänsä raakaveden määrään tai laatuun kohdistuvista riskeistä sekä laitteistonsa kunnosta. Tässä tarkoituksessa vesihuoltolaitoksen on tarkkailtava käyttämänsä raakaveden määrää ja laatua, laitteistonsa kuntoa sekä vuotovesien määrää laitoksen vesijohto- ja viemäriverkostoissa. Tiedot verkostojen sijainnista on saatettava sähköiseen muotoon.

Vesihuoltolaitos valitsee raakavedestä tarkkailtavat muuttujat terveydensuojelulaissa tarkoitettun vedentuotantoketjun riskienhallinnan perusteella. Vesihuoltolaitos huolehtii siitä, että tässä tarkoituksessa toteutettun raakavesitarkkailun tulokset sekä niihin liittyvien vedenottopisteiden ja havaintopaikkojen sijainti- ja ominaisuustiedot toimitetaan ympäristönsuojelulaissa tarkoitettuun ympäristönsuojelun tietojärjestelmään.

Vesihuoltolaitoksen on ilmoitettava kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle, kunnan terveydensuojeluviranomaiselle ja elinkeino-, liikenne ja ympäristökeskukselle 2 momentissa tarkoitetuissa raakavedestä tarkkailtavissa muuttujissa havaituista epätavallisista muutoksista.

Mitä tässä pykälässä säädetään vesihuoltolaitoksesta, koskee myös laitosta, joka toimittaa vettä vesihuoltolaitokselle tai käsittelee vesihuoltolaitoksen jätevesiä sekä terveydensuojelulaissa tarkoitettua talousvettä toimittavaa laitosta, joka toimittaa talousvettä käytettäväksi vähintään 10 kuutiometriä vuorokaudessa tai vähintään 50 henkilön tarpeisiin.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä selvilläolo- ja tarkkailuvelvollisuudesta.

Eduskunnan vastaus EV 158/2022 vp

16 §

Tiedottamisvelvollisuus

Vesihuoltolaitoksen ja asiakkaan on pyydettäessä annettava toisilleen vesihuoltolaitoksen verkostoon liittämisen sekä vesihuollon hoitamisen kannalta tarpeelliset tiedot.

Vesihuoltolaitoksen tulee tiedottaa riittävästi laitoksen toimittaman talousveden laadusta ja jäteveden puhdistuksen tasosta sekä siitä, miten vesihuollosta perittävät maksut muodostuvat.

Talousvettä toimittavan vesihuoltolaitoksen on lähetettävä asiakkaalle vähintään kerran vuodessa laskun yhteydessä tai muutoin helposti saatavissa olevassa muodossa tiedot laitoksen toimittaman talousveden laadusta, hinnasta ja kulutuksesta.

Vesihuoltolaitoksen asiakkaan tulee välittää 3 momentissa tarkoitetut tiedot talousveden loppukäyttäjälle.

Mitä 3 ja 4 momentissa säädetään vesihuoltolaitoksesta ja asiakkaasta, koskee myös terveys- ja ympäristösuojelulaisissa tarkoitettua talousvettä toimittavaa laitosta, joka toimittaa talousvettä käytettäväksi vähintään 10 kuutiometriä vuorokaudessa tai vähintään 50 henkilön tarpeisiin sekä tällaisen laitoksen asiakasta.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä 3 ja 4 momentissa tarkoitetuista talousveden laatu-, hinta- ja kulutustiedoista sekä niiden lähettämisestä ja eteenpäin välittämisestä.

16 a §

Asiakirjojen julkisuus

Tietojen saamiseen vesihuoltolaitoksen asiakirjoista, jotka sisältävät raaka- tai talousveden laatua ja määrää tai jäteveden käsittelyä ja johtamista koskevia ympäristötietoja, sekä velvollisuuteen edistää tällaisten ympäristötietojen saantia, sovelletaan viranomaisten toiminnan julkisuudesta annettua lakia (621/1999), vaikka laitos ei mainitun lain mukaan kuulu sen soveltamisalaan.

Vesihuoltolaitoksen päätökseen tiedonsaantia asiakirjasta koskevassa asiassa saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa (808/2019) säädetään.

20 d §

Vesihuollon tietojärjestelmä

Suomen ympäristökeskus ylläpitää vesihuollon tietojärjestelmää yhteistyössä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen kanssa.

Vesihuoltolaitos toimittaa vähintään kerran vuodessa vesihuollon tietojärjestelmään vesihuoltopalvelujensa hinnat ja niiden määräytymisperusteet sekä tiedot, joita tarvitaan vesihuollon tehokkuuden, laadun ja kannattavuuden kuvaamiseksi.

Eduskunnan vastaus EV 158/2022 vp

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .
Hallintoviranomaisessa tai tuomioistuimessa tämän lain voimaan tullessa vireillä olevaan asiaan sovelletaan lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Laki

ympäristönsuojelulain 222 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan ympäristönsuojelulain (527/2014) 222 §:n 2 momentti seuraavasti:

222 §

Ympäristönsuojelun tietojärjestelmä

Ympäristönsuojelun tietojärjestelmä muodostuu tiedoista, jotka talletetaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten, aluehallintovirastojen, Ilmatieteen laitoksen, Suomen ympäristökeskuksen ja ympäristöministeriön ylläpitämiin tietojärjestelmiin, rekistereihin ja tiedostoihin. Tietojärjestelmään talletettavista tiedoista säädetään 223 §:ssä, jätelaissa, vesilaissa, merenkulun ympäristönsuojelulaissa, vesihuoltolaissa (119/2001) ja vesienhoidon ja merenhoidon järjestämisestä annetussa laissa sekä niiden nojalla. Tietojen tallettaminen voidaan tehdä konekielisenä tiedonsiirtona teknisen käyttöyhteyden avulla.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Laki

eräiden tuotteiden markkinavalvonnasta annetun lain 1 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan eräiden tuotteiden markkinavalvonnasta annetun lain (1137/2016) 1 §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on laissa 712/2022, seuraavasti:

Eduskunnan vastaus EV 158/2022 vp

1 §

Soveltamisala

Tätä lakia sovelletaan hissiturvallisuuslain (1134/2016), mittauslaitelain (707/2011), pyroteknisten tuotteiden vaatimustenmukaisuudesta annetun lain (180/2015), räjähdysvaarallisissa tiloissa käytettäväksi tarkoitettujen laitteiden ja suojausjärjestelmien vaatimustenmukaisuudesta annetun lain (1139/2016), painelaitelain (1144/2016), sähköturvallisuuslain (1135/2016), räjähteiden vaatimustenmukaisuudesta annetun lain (1140/2016), kuluttajien käyttöön tarkoitetuista henkilönsuojaimista annetun lain (218/2018), kaasulaitelain (502/2018), säteilylain (859/2018), ilmailulain (864/2014), aerosolien vaatimustenmukaisuudesta annetun lain (794/2020), ajoneuvolain (82/2021), jätelain (646/2011), ympäristönsuojelulain (527/2014), EU-ympäristömerkistä annetun lain (832/2014), huviveneiden turvallisuudesta ja päästövaatimuksista annetun lain (1712/2015), sähköisen viestinnän palveluista annetun lain (917/2014), laivavarustelain (1503/2011), tuotteiden ekologiselle suunnittelulle ja energiamerkinneille asetettavista vaatimuksista annetun lain (1005/2008), vaarallisten aineiden käytön rajoittamisesta sähkö- ja elektroniikkalaitteissa annetun lain (387/2013), kemikaalilain (599/2013), kosmetisista valmisteista annetun lain (492/2013), tupakkalain (549/2016), jalkineiden ja tekstiilituotteiden vaatimustenmukaisuudesta annetun lain (265/2022), lannoitelain (711/2022) ja terveydensuojelulain (763/1994) soveltamisalaan kuuluvien tuotteiden markkinavalvontaan, jollei mainituissa laeissa toisin säädetä.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 ____ .

Helsingissä 18.11.2022

Eduskunnan puolesta

puhemies

pääsihteeri